

Polityka przeciwdziałania korupcji i nadużyciom w GK PGNiG

Jedną z nadrzędnych zasad całej Grupy Kapitałowej PGNiG (GK PGNiG) jest działanie w sposób uczciwy i etyczny. PGNiG S.A. i podmioty z GK PGNiG mają reputację podmiotów uczciwych zarówno w zakresie swoich praktyk zarządczych, jak i w stosunkach z kontrahentami i klientami, dlatego istotnym jest, aby tę reputację utrzymać.

GK PGNiG odrzuca zatem w zupełności stosowanie korupcji w jakiegokolwiek formie w swojej działalności. Celem wszystkich spółek z GK PGNiG jest pełna eliminacja wszelkich zdarzeń korupcyjnych mogących mieć miejsce w GK PGNiG.

Niezmiernie istotnym jest, aby GK PGNiG jako całość, oraz każda z zatrudnionych w GK PGNiG osób i współpracujących z GK PGNiG podmiotów podejmowała działania zapobiegające i walczyła z wszelkimi przejawami zachowań mogących stanowić nadużycie, w tym w szczególności korupcję. Spółki z GK PGNiG wymagają od swoich pracowników przestrzegania zasad zawartych w Kodeksie Etyki GK PGNiG, uczciwości i prawości we wszystkich podejmowanych działaniach, w tym w transakcjach gospodarczych oraz w ramach stosunków z każdą osobą lub organizacją. Niniejsza *Polityka przeciwdziałania korupcji i nadużyciom w GK PGNiG (Polityka)* uzupełnia postanowienia *Kodeksu Etyki GK PGNiG* o mechanizmy kontrolne służące zapobieganiu zdarzeniom stanowiącym korupcję lub nadużycie.

GK PGNiG nie toleruje nadużyć, rozumianych jako czyny niezgodne przede wszystkim z przepisami karnymi bezwzględnie obowiązującymi pracowników jako osoby fizyczne, przepisami o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary i przepisami dotyczącymi czynów nieuczciwej konkurencji, dokonanych zarówno na szkodę spółki lub całej GK PGNiG, jak i na szkodę partnerów biznesowych i obrotu gospodarczego.

Pośród nadużyć, GK PGNiG szczególną uwagę zwraca na korupcję, rozumianą zarówno jako przekupstwo i sprzedajność w kontaktach z osobami pełniącymi funkcje publiczne, jak i łapownictwo w relacjach z partnerami biznesowymi. W roku 1999 Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) przyjęła Konwencję o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych, zgodnie z którą przekupstwo w transakcjach handlowych powoduje poważne wątpliwości moralne i polityczne, podważa dobre sprawowanie rządów oraz rozwój gospodarczy, a także wypacza warunki międzynarodowej konkurencji. Wszystkie kraje członkowskie OECD (w tym Polska) przyjęły ustawodawstwo, zgodnie z którym przekupstwo urzędników państwowych, z uwzględnieniem urzędników zagranicznych jest przestępstwem karnym. Podobne konwencje przyjęły inne organizacje międzynarodowe, z uwzględnieniem Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji oraz Prawnokarnej Konwencji o Korupcji przyjętej przez Radę Europy.

Oprócz prawa powszechnie obowiązującego, GK PGNiG stara się również działać w zgodzie z międzynarodowymi standardami ujętymi w antykorupcyjnej normie ISO 37001 oraz ze *Standardami rekomendowanymi dla systemu zarządzania zgodnością w zakresie przeciwdziałania korupcji oraz systemu ochrony sygnalistów w spółkach notowanych na rynkach organizowanych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.* Niniejsza Polityka przewiduje bezwzględny obowiązek przestrzegania w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa karnego, w tym przepisów antykorupcyjnych, z uwzględnieniem wskazanych powyżej regulacji ponadnarodowych oraz regulacji wprowadzonych we wszystkich krajach, w których GK PGNiG prowadzi działalność, z uwzględnieniem (tam gdzie ma to zastosowanie) amerykańskiej Ustawy o Zagranicznych Praktykach Korupcyjnych (FCPA) i brytyjskiej ustawy antykorupcyjnej UK Bribery Act.

W zakresie nadużyć innych niż korupcja, GK PGNiG zwraca szczególną uwagę na zapobieganie nadużyciom gospodarczym, jakimi są oszustwa finansowe oraz zakłócanie przetargu publicznego oraz wszelkie praktyki zaburzające uczciwą konkurencję, które równie znacząco godzą w reputację spółek i mogą doprowadzić do strat.

Każdy Pracownik, niezależnie od zajmowanego stanowiska, ma obowiązek działania zgodnie z prawem lokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Celem niniejszej Polityki jest określenie ram funkcjonowania systemu przeciwdziałania korupcji i nadużyciom. Każda ze spółek winna dostosować swoją działalność do wymogów Polityki, w szczególności poprzez uregulowanie sposobów realizacji ogólnych zasad w niej przedstawionych.

W kontekście przeciwdziałania korupcji należy wskazać, że wymiana upominków, gadżetów reklamowych czy oferowanie zaproszeń na różnego rodzaju imprezy, może ułatwić budowanie relacji biznesowych, jednakże niektóre z takich korzyści majątkowych mogą nieść za sobą dalece niepożądane skutki (lub stwarzać takie pozory), w tym mogą być uznane za łapówki, które nie tylko są niezgodne z prawem, ale również niszczą reputację firmy.

Dlatego też niniejsza Polityka obejmuje również wytyczne dotyczące przyjmowania i wręczania upominków, prezentów, czy zaproszeń na imprezy rozrywkowe, stanowiąc jednocześnie uzupełnienie odpowiednich postanowień Kodeksu Etyki GK PGNiG. Polityka ma również na celu pogłębienie wiedzy osób zatrudnionych w GK PGNiG w powyższym zakresie. Intencją jest aby wszystkie prezenty podlegające rejestracji zgodnie z postanowieniami Polityki, były zgłoszone do rejestru korzyści prowadzonego przez każdą spółkę.

Zaznaczyć należy, że zachowania o charakterze nadużyć i korupcji mogą rodzić odpowiedzialność karną zarówno samej spółki, jak i osób dopuszczających się takich praktyk, a przestępstwa o tym charakterze zagrożone są karą pozbawienia wolności, karą ograniczenia wolności lub grzywny. W przypadku stwierdzenia, że spółka dopuściła się niektórych rodzajów nadużyć, w tym korupcji, spółce mogłyby grozić kary pieniężne i ograniczenia działalności gospodarczej, a ponadto zagrożona byłaby jej reputacja. Prowadzenie działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa jest jednym z najważniejszych priorytetów PGNiG.

§ 1 DEFINICJE	5
§ 2 ZAKRES PODMIOTOWY POLITYKI.....	6
§ 3 OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW.....	7
§ 4 OBOWIĄZKI SPÓŁEK Z GK PGNiG.....	9
§ 5 RAMOWE WYTYCZNE DOTYCZĄCE WRĘCZANIA I PRZYJMOWANIA PREZENTÓW	14
§ 6 RAPORTOWANIE BIEŻĄCE I OKRESOWE	16
§ 7 STOSOWANIE ZA GRANICĄ.....	16
§ 8 POSTANOWIENIA KOŃCOWE	17

§ 1 DEFINICJE

Użyte w niniejszej Polityce terminy mają znaczenie nadane im poniżej. Terminy zdefiniowane w liczbie pojedynczej mogą być również używane w liczbie mnogiej i odwrotnie, w zależności od kontekstu:

funkcjonariusz publiczny	<ul style="list-style-type: none">(i) prezydent,(ii) poseł, senator, radny,(iii) poseł do Parlamentu Europejskiego,(iv) sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy,(v) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych,(vi) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe,(vii) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej,(viii) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej,(ix) osoba pełniąca czynną służbę wojskową,(x) pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe;
GK PGNiG	oznacza łącznie PGNiG S.A. oraz pozostałe podmioty należące do Grupy Kapitałowej PGNiG w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
korzyść majątkowa	oznacza korzyść materialną, czyli każde świadczenie, którego wartość można wyrazić w pieniądzu. Korzyścią majątkową jest korzyść zarówno dla siebie, jak i osoby trzeciej. Innymi słowy korzyścią majątkową jest zwiększenie aktywów majątkowych lub zmniejszenie pasywów. Korzyść majątkowa umożliwia zaspakajanie potrzeb o charakterze materialnym;
korzyść osobista	oznacza świadczenie o charakterze niemajątkowym polepszające sytuację osoby, która je uzyskuje (np. obietnica awansu, załatwienie pracy, odznaczenie orderem, wyuczenie zawodu, wykreowanie korzystnego wizerunku w mediach, przyspieszenie załatwienia sprawy, kontakty

seksualne). Korzyścią osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i osoby trzeciej;

osoba pełniąca funkcję publiczną	funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą umowę międzynarodową;
partner biznesowy	oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną lub inny podmiot, z którym spółka z GK PGNiG posiada lub zamierza nawiązać relacje biznesowe, w tym kontrahenta lub klienta;
pracownik	oznacza osobę fizyczną zatrudnioną w spółce z GK PGNiG na podstawie umowy o pracę lub świadcząca na rzecz spółki z GK PGNiG pracę na podstawie umowy zlecenia lub innych umów cywilnoprawnych, w tym członków zarządów spółek z GK PGNiG;
prezent	oznacza wszystko, co posiada wartość, np. pożyczki, korzystniejsze niż standardowe warunki zakupu produktu lub usługi, wszelkiego rodzaju rabaty, nieodpłatne wykonanie usługi, zwolnienie z długu, umorzenie odsetek, wykorzystywanie pojazdów należących do innego podmiotu, korzystanie z ośrodków wypoczynkowych, akcje i inne papiery wartościowe, udział w emisji akcji, innych papierów wartościowych lub innych praw udziałowych, bilety, wejściówki i zaproszenia na imprezy rozrywkowe, talony podarunkowe, zaproszenia na śniadanie, lunch, obiad, kolację lub kawę, butelka wina lub innego alkoholu, kosz ze słodyczami czy owocami, gadżety reklamowe, kwiaty, biżuteria. Każdy prezent może być uznany za stanowiący łapówkę;
spółka	oznacza podmiot będący stroną Porozumienia o współpracy PGNiG S.A. ze spółkami z Grupy Kapitałowej PGNiG z dnia 28 kwietnia 2014 r. lub podmiot, z którym podpisano umowę o stosowaniu niniejszej Polityki.

§ 2 ZAKRES PODMIOTOWY POLITYKI

1. Niniejsza Polityka dotyczy i obowiązuje wszystkich pracowników spółek z GK PGNiG.
2. Z uwagi na to, że PGNiG S.A. jest spółką z większościovym udziałem Skarbu Państwa, pracownicy spółek z GK PGNiG (z wyjątkiem pracowników, którzy wykonują

czynności wyłącznie usługowe, np. osoby sprzątające obiekty GK PGNiG), mogą być uznani za osoby pełniące funkcje publiczne.

§ 3 OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW

W celu realizacji Polityki pracownicy zobowiązani są do przeciwdziałania korupcji i nadużyciom w szczególności poprzez następujące działania:

- a) Pracownicy w związku z wykonywaniem czynności służbowych nie przyjmują korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy (w tym za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa), ani też nie uzależniają wykonania jakiegokolwiek czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **sprzedajności**.

Niniejsze postanowienie stosuje się z uwzględnieniem zapisów § 5.

- b) Pracownicy nie udzielają jakiegokolwiek korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem przez nią tej funkcji. Pracownicy nie podejmują również działań, których celem jest nakłonienie osoby pełniącej funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa i nie udzielają albo obiecują udzielenia takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **przekupstwa**.

Niniejsze postanowienie stosuje się z uwzględnieniem zapisów § 5.

- c) Pracownicy, powołując się na wpływy i pozycję w spółce z GK PGNiG albo wywołując przekonanie innej osoby lub utwierdzając ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, nie podejmują się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **handlu wpływami (płatna protekcja bierna)**.

- d) Pracownicy nie udzielają i nie obiecują udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pośrednictwo w załatwieniu sprawy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, w tym spółce z udziałem (bezpośrednim lub pośrednim) Skarbu Państwa, polegające na bezprawnym wywarceniu wpływu na decyzję, działanie lub zaniechanie osoby pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **płatnej protekcji czynnej**.

- e) Pracownicy nie żądają i nie przyjmują korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy, w zamian za nadużycie udzielonych im uprawnień lub niedopełnienie ciążącego na nich obowiązku mogące wyrządzić spółce z GK PGNiG, w której są zatrudnieni, szkodę majątkową albo stanowiące czyn nieuczciwej konkurencji lub niedopuszczalną czynność preferencyjną na rzecz nabywcy lub odbiorcy towaru, usługi lub świadczenia.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **łapownictwa menadżerskiego**.

- f) Pracownicy nie podrabiają i nie przerabiają jakichkolwiek dokumentów (w tym w szczególności faktur) w celu ich użycia jako autentycznych ani nie używają podrobionych lub przerobionych dokumentów.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za **falszowanie dokumentów**.

- g) Pracownicy uprawnieni do wystawiania dokumentów (w szczególności faktur) nie poświadczają w nich nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne lub co do okoliczności faktycznych mogących mieć znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej lub jej zwrotu albo zwrotu innej należności o charakterze podatkowym lub takiej faktury lub faktur. Pracownicy nie wyłudniają ani nie używają poświadczeń nieprawdy w dokumentach.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za **poświadczenie nieprawdy oraz wyłudzenie i użycie poświadczenia nieprawdy**.

- h) Pracownicy nie dopuszczają się jakichkolwiek działań skierowanych przeciwko mieniu spółki z GK PGNiG, w szczególności kradzieży, przywłaszczenia, niszczenia i uszkodzania.

W przeciwnym wypadku, takie działania mogą powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej na podstawie przepisów o **przestępstwach przeciwko mieniu**.

- i) Pracownik nie przedkłada podrobionego, przerobionego, poświadczającego nieprawdę albo nierzetelnego dokumentu albo nierzetelnego, pisemnego oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia publicznego dla spółki z GK PGNiG.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za **oszustwo finansowe**.

- j) Pracownicy, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nie udaremniają ani nie utrudniają przetargu publicznego i nie wchodzą w porozumienie z inną osobą działającą na szkodę właściciela mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz której dokonywany jest przetarg. Pracownicy, w związku z publicznym przetargiem, nie rozpowszechniają również informacji i nie przemilczają istotnych okoliczności mających znaczenie dla zawarcia umowy będącej przedmiotem przetargu i nie wchodzą w porozumienie z inną osobą, działającą na szkodę właściciela mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany.

W przeciwnym wypadku, takie działanie może powodować pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za przestępstwo **zakłócania przetargu publicznego**.

- k) Pracownicy dokładają wszelkiej staranności aby w swojej pracy nie narazić spółki na odpowiedzialność za jakiegokolwiek działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. W szczególności zabronione są następujące czyny: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej, prowadzenie lub

organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym oraz nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczane towary lub wykonane usługi.

W przeciwnym wypadku, takie działania mogą narazić spółkę na odpowiedzialność za **naruszenie przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**.

§ 4 OBOWIĄZKI SPÓŁEK Z GK PGNiG

1. Spółki obowiązane są przyjąć niniejszą Politykę i wdrożyć mechanizmy zapewniające zgodność swoich działań z wytycznymi zawartymi w niniejszej Polityce, z zastrzeżeniem uwzględnienia odrębności funkcjonowania spółek z GK PGNiG, które pełnią rolę operatora systemu magazynowania lub operatora systemu dystrybucyjnego i odpowiedniego stosowania niniejszej Polityki przez te spółki.
2. Spółki obowiązane są dostosować wdrażane mechanizmy kontrolne do specyfiki danej spółki, z uwzględnieniem wyników analizy ryzyka dla obszaru przeciwdziałania korupcji i nadużyciom. Wprowadzenie i wykonywanie postanowień zawartych w niniejszym dokumencie następuje z poszanowaniem ograniczeń i odrębnych uregulowań w odniesieniu do spółki z GK PGNiG, będącej operatorem systemu magazynowania lub operatorem systemu dystrybucyjnego, wynikających z przepisów Prawa energetycznego, obowiązującego w spółce Programu Zgodności oraz innych przepisów prawa określających zasady niezależności i neutralności operatora systemu magazynowania lub operatora systemu dystrybucyjnego.
3. W szczególności, spółki obowiązane są do zapewnienia:
 - a) Przejrzystości procesów zakupowych,
 - b) Przejrzystości procesu sprzedaży,
 - c) Przejrzystości obsługi i zmian umów,
 - d) Minimalizowania ryzyka zaistnienia konfliktu interesów w relacjach z partnerami biznesowymi,
 - e) Zapobiegania tworzeniu mechanizmów służących finansowaniu korzyści majątkowych i osobistych,
 - f) Weryfikacji kontrahentów pod kątem ryzyk korupcyjnych i ryzyk nadużyć,
 - g) Badania *due diligence* przy transakcjach fuzji i przejęć,
 - h) Przejrzystości procesów sponsoringu i darowizn,
 - i) Umieszczania klauzul antykorupcyjnych w umowach,
 - j) Dołożenia należytej staranności przy udzielaniu informacji o spółce partnerom biznesowym,
 - k) Sankcji za popełnienie przez pracownika czynu mogącego stanowić wykroczenie lub przestępstwo na szkodę pracodawcy, w szczególności przeciwko mieniu pracodawcy.
4. W zakresie **przejrzystości procesów zakupowych**:
 - a) Wszelkie zamówienia udzielane przez spółki z GK PGNiG muszą być realizowane zgodnie z obowiązującymi w danym czasie przepisami prawa i dokumentami wewnętrznymi regulującymi prowadzenie postępowań zakupowych, w tym

zasadami dotyczącymi konfliktu interesów, mającymi zastosowanie do spółki udzielającej zamówienia;

- b) Spółki z GK PGNiG mogą pobierać od pracowników uczestniczących w postępowaniu zakupowym oświadczenia o braku konfliktu interesów wraz ze zobowiązaniem do nieprzyjmowania prezentów od oferentów w trakcie trwania postępowania zakupowego;
- c) Dokumenty wewnętrzne dotyczące postępowań zakupowych powinny uwzględniać następujące zasady:
 - i. możliwość ustalenia źródeł pozyskiwania informacji dotyczących przedmiotu zamówienia,
 - ii. możliwość identyfikacji osób przygotowujących warunki udziału w postępowaniu, kryteria oceny ofert oraz wzór umowy,
 - iii. w miarę możliwości jasne określenie zadań poszczególnych członków komisji przetargowej lub zespołu zakupowego i ich odpowiedzialności;
- d) Powyższe zasady dotyczące możliwości ustalenia źródeł pozyskiwania informacji oraz identyfikacji osób powinny być realizowane przede wszystkim poprzez zachowanie formy mailowej lub pisemnej we wszelkich ustaleniach dotyczących postępowań zakupowych;
- e) W postępowaniach zakupowych nie należy podejmować jakichkolwiek działań zmierzających do kontaktu z oferentami z pominięciem zasad komunikacji obowiązujących w postępowaniu zakupowym, ani udzielać jakichkolwiek informacji odnośnie postępowania niedostępnych dla innych oferentów;
- f) W czasie trwania postępowania zakupowego nie należy brać udziału w imprezach reprezentacyjnych, przyjmować jakichkolwiek prezentów lub podejmować innych działań z udziałem osób zaangażowanych w postępowanie zakupowe oraz partnera biznesowego. Spod zakazu wyłączone jest branie udziału w imprezach reprezentacyjnych i zapraszanie na nie partnerów biznesowych jeżeli wydarzenie kierowane jest do szerszego grona partnerów biznesowych (np. wszystkich kontrahentów bądź wybranej ich grupy).

5. W zakresie **przejrzystości procesów sprzedaży**:

- a) Wszelkie działania podejmowane są przez pracowników zgodnie z ich zakresem obowiązków służbowych oraz zgodnie z prawem powszechnie obowiązującym i odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi, w tym zasadami dotyczącymi konfliktu interesów oraz komunikacji w toku postępowania, a także zgodnie z zasadami wynikającymi z dokumentów postępowania (np. specyfikacji warunków zamówienia lub zaproszenia do składania ofert). W szczególności, nie należy podejmować jakichkolwiek działań zmierzających do kontaktu z zamawiającym z pominięciem zasad komunikacji obowiązujących w postępowaniu, w tym do pozyskania informacji odnośnie postępowania niedostępnych dla innych oferentów;
- b) W czasie trwania postępowania nie należy zapraszać na imprezy reprezentacyjne ani oferować jakichkolwiek prezentów partnerom biznesowym, biorącym udział w postępowaniu. Spod zakazu wyłączone jest zapraszanie na imprezy reprezentacyjne, jeżeli wydarzenie kierowane jest do szerszego grona adresatów (np. wszystkich klientów bądź wybranej ich grupy).

6. W zakresie **przejrzystości obsługi i zmian umów**:
- a) W odniesieniu do każdej umowy (niezależnie od jej przedmiotu i okresu na jaki została zawarta) należy wyznaczyć osobę, która będzie odpowiedzialna za wykonanie umowy po stronie spółki z GK PGNiG oraz za monitorowanie wykonania umowy przez partnera biznesowego;
 - b) Spółki winny zapewnić wdrożenie mechanizmów kontrolnych umożliwiających wiązanie faktur z umowami oraz potwierdzanie odbioru wykonania umowy;
 - c) Każda spółka z GK PGNiG powinna określić jednolite i przejrzyste:
 - i. procedury zmiany zawartych umów w przypadkach zaistnienia okoliczności uzasadniających zmianę,
 - ii. zasady postępowania przy odbiorze przedmiotu zamówienia,
 - iii. zasady postępowania przy stwierdzeniu wad w przedmiocie zamówienia, w tym zasady postępowania oraz podejmowania decyzji w przypadku zaistnienia okoliczności umożliwiających dochodzenie zapłaty kary umownej, mając na względzie specyfikę umowy i jej przedmiotu, wartość umowy, skalę nakładów organizacyjnych w proporcji do wartości umowy, dotychczasową współpracę z danym kontrahentem.
7. W zakresie **minimalizacji ryzyka zaistnienia konfliktu interesów w relacjach z partnerami biznesowymi**:
- a) Należy w miarę możliwości, z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych, organizacyjnych, logistycznych i wizerunkowych, zapewniać rotację pracowników mających kontakt z partnerami biznesowymi; w sytuacjach, w których nie jest możliwa rotacja pracowników, zaleca się zwiększenie kontroli przełożonego nad relacjami pracowników z partnerami biznesowymi. Może to nastąpić poprzez dostosowane do przedmiotu, charakteru i właściwości prowadzonej działalności środki, takie jak: okresowy przegląd rejestru korzyści w odniesieniu do podległych pracowników, weryfikacja przebiegu i częstotliwości spotkań z partnerami biznesowymi, uczestnictwo przełożonego w przynajmniej niektórych spotkaniach z partnerami biznesowymi, weryfikacja przez przełożonego przyczyn wykorzystania istniejącego zakresu swobody decyzyjnej pracowników w określony sposób;
 - b) Należy zapewnić mechanizmy wyłączenia pracowników z prac, przy których mogą się znaleźć w sytuacji konfliktu interesów; w tym celu dopuszcza się np. pobieranie oświadczeń o braku konfliktu interesów lub zobowiązanie pracowników do zgłaszania sytuacji konfliktu interesów.
8. W zakresie **zapobiegania tworzeniu mechanizmów służących finansowaniu korzyści majątkowych i osobistych**:
- a) Spółki obowiązane są do zapewnienia procedur służących zapobieganiu możliwości powstawania i utrzymywania mechanizmów udzielania korzyści majątkowych i osobistych, w szczególności z wykorzystaniem majątku spółki;
 - b) Należy zapewnić coroczne przeprowadzanie audytów finansowych lub innych kontroli tego typu w zakresie weryfikacji, czy dana spółka nie utrzymuje mechanizmu udzielania korzyści majątkowych i osobistych. Nie rzadziej niż raz na

3 lata weryfikacji takiej powinna dokonywać niezależna, wyspecjalizowana zewnętrzna jednostka audytująca.

9. W zakresie weryfikacji kontrahentów pod kątem ryzyk korupcyjnych i nadużyć:
- a) Spółki obowiązane są przeprowadzać weryfikację kontrahentów pod kątem ryzyk korupcji i nadużyć, w szczególności poprzez pobieranie oświadczeń od kontrahentów w zakresie braku karalności kontrahenta jako podmiotu zbiorowego. Może się to odbywać przy pomocy ustandaryzowanego formularza KYC (*know your customer*) wysyłanego kontrahentowi, lub przy pomocy wywiadowni gospodarczych;
 - b) Spółki mogą określić kategorie zamówień lub kontrahentów wobec których badanie będzie prowadzone. Dopuszcza się wyłączenie spod badania w uzasadnionych przypadkach np. kontrahentów biorących udział w postępowaniach na stosunkowo obiektywnie niskiej wartości zamówienia;
 - c) Gdy w wyniku analizy powstanie uzasadniona wątpliwość co do ryzyka korupcji i nadużyć w stosunkach z jakimkolwiek podmiotem, rekomenduje się nie podejmowanie relacji biznesowych z takim podmiotem (z wyłączeniem postępowań prowadzonych na podstawie przepisów ustawy regulującej zamówienia publiczne oraz z uwzględnieniem uwarunkowań na gruncie prawa ochrony konkurencji).
10. W zakresie **badania due diligence** przy transakcjach fuzji i przejęć, wszystkie spółki z GK PGNiG, które łączą się lub przejmują inne spółki prawa handlowego lub inne podmioty prowadzące działalność gospodarczą, w tym również w ramach nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części lub nabycia udziałów czy akcji lub innych podobnych praw, narażone są na ryzyko przejęcia odpowiedzialności za wszelkie przypadki naruszenia prawa przez podmiot będący przedmiotem transakcji. Może to zakłócić prowadzenie działalności oraz skutkować sankcjami cywilnymi lub karnymi, a także zaszkodzić reputacji zarówno danej spółki z GK PGNiG, jak i całej GK PGNiG. W związku z tym zaleca się, aby przeprowadzany audyt prawny obejmował stosowną do specyfiki danej transakcji analizę *due diligence* pod kątem ewentualnych ryzyk prawnych związanych z korupcją i nadużyciami. Stosownie do okoliczności odpowiednie postanowienia powinny również znaleźć się w umowie.
11. W zakresie **przejrzystości procesów sponsoringu i darowizn** wszelkie działania sponsoringowe oraz wszelkiego typu darowizny są dopuszczalne wyłącznie zgodnie z obowiązującymi w GK PGNiG oraz poszczególnych spółkach z GK PGNiG dokumentami wewnętrznymi regulującymi ten obszar działalności, w szczególności po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej, jeśli jest wymagana. Dokumenty wewnętrzne dotyczące sponsoringu winny przewidywać w szczególności:
- a) Zasady wyboru osób lub podmiotów, którym udzielany jest sponsoring. Rekomenduje się wprowadzenie rocznego planu prowadzenia działalności sponsoringowej, zawierającego w szczególności założenia, cele, projektowany budżet oraz przewidywany poziom efektywności sponsoringu;
 - b) Każdorazowe zawieranie umów sponsoringowych, zgodnie z którymi spółka ma prawo rozwiązania umowy w przypadku uzasadnionego podejrzenia złamania

- przez sponsorowanego przepisów prawa, oraz możliwość monitorowania wydatków sponsorowanego przez wgląd do dokumentów;
- c) Możliwość natychmiastowego zaprzestania finansowania działań sponsorowanego w przypadku zaistnienia uzasadnionego podejrzenia naruszenia prawa w zakresie objętym umową, konfliktu interesów lub wystąpienia korupcji;
 - d) Zawierania w umowach klauzul umożliwiających Spółce monitorowanie wydatków podmiotu sponsorowanego, w szczególności poprzez wprowadzenie do umów katalogu wydatków, na które środki otrzymane od sponsora będą mogły być przeznaczane;
 - e) Zapisów zapewniających Spółce prawo wglądu do dokumentacji związanej z realizacją danej umowy (prawo do audytu);
 - f) Zapisów gwarantujących prawo żądania zwrotu wszelkich płatności związanych z wykonaniem umowy sponsoringu, w przypadku uzasadnionego naruszenia prawa przez podmiot sponsorowany;
 - g) Działalność sponsoringowa nie może obejmować bezpośrednio lub pośrednio funkcjonariuszy publicznych ani osób pełniących funkcje publiczne, o ile odrębne przepisy wprost nie dopuszczają takiego działania. Rekomenduje się by działalność sponsoringowa nie była związana inną relacją biznesową pomiędzy podmiotem sponsorowanym i sponsorującym.
12. W zakresie **umieszczania klauzul antykorupcyjnych w umowach**, spółki winny przygotować wzór klauzuli antykorupcyjnej, uwzględniającej w szczególności zakaz przekazywania wynagrodzenia za świadczenie na cele korupcyjne i oświadczenie o braku karalności kontrahenta jako podmiotu zbiorowego za czyny korupcyjne. Wzór ten winien być stosowany w umowach z partnerami biznesowymi. Spółki mogą określić kategorie umów, w których stosowane będą klauzule.
13. W zakresie **dokładania należytej staranności przy udzielaniu informacji o spółce partnerom biznesowym**, właściciel umowy w danej spółce z GK PGNiG odpowiedzialny jest za zapewnienie poprawności udzielanych w związku z nią informacji. W celu agregacji wiedzy o danej spółce dopuszcza się wdrożenie w spółkach mechanizmów zbierania informacji udzielanych partnerom biznesowym, na przykład w formie podpisywanych oświadczeń lub obowiązkowych ankiet.
14. W zakresie **sankcji za popełnienie przez pracownika czynu mogącego stanowić wykroczenie lub przestępstwo na szkodę spółki z GK PGNiG**, w szczególności przeciwko mieniu, spółki z GK PGNiG winny w regulaminach pracy lub umowach z pracownikami, w tym zatrudnionymi na podstawie innych umów cywilnoprawnych, ująć wykroczenia i przestępstwa na szkodę spółki, w szczególności przeciwko mieniu spółki, jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, uprawniające do wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania umowy cywilnoprawnej bez zachowania okresu wypowiedzenia lub do nałożenia kar dyscyplinarnych. W każdym przypadku spółki z GK PGNiG winny przeprowadzić postępowanie wyjaśniające dane zdarzenie, poznać okoliczności i wysłuchać

pracownika. Decyzja o ukaraniu winna być podjęta indywidualnie, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących danego zdarzenia.

§ 5 RAMOWE WYTYCZNE DOTYCZĄCE WRĘCZANIA I PRZYJMOWANIA PREZENTÓW

1. Zabrania się wręczania jakichkolwiek korzyści majątkowych osobiście lub przez pośredników jakiegokolwiek osobie trzeciej ze świadomością, że całość lub część takiej korzyści majątkowej zostanie przekazana bezpośrednio lub pośrednio osobie, która jest odpowiedzialna za podjęcie decyzji w danej sprawie lub uczestniczy w jakimkolwiek charakterze w procesie decyzyjnym dotyczącym danej sprawy, w związku z pełnioną przez tę osobę funkcją lub zajmowanym stanowiskiem służbowym. Zabronione jest również podejmowanie jakichkolwiek innych działań lub zaniechanie podjęcia działań, do których jest się zobowiązany, w celu wywierania wpływu na osobę podejmującą decyzję w danej sprawie.
2. Przyjmowanie lub wręczanie przez pracowników jakiegokolwiek korzyści osobistej jest niedopuszczalne.
3. Niedopuszczalne jest:
 - a) wręczanie lub przyjmowanie prezentów, które spełniają co najmniej jeden z poniższych warunków:
 - i. Prezent ma formę pieniężną lub ekwiwalentu pieniężnego (np. bony upominkowe, pożyczki, udziały, akcje, inne papiery wartościowe, rabaty, z wyłączeniem voucherów na konkretną kategorię produktów, niewymienialnych na gotówkę);
 - ii. Prezent może być poczytany jako posiadający nieprzyzwoity charakter, niestosowny, np. zawiera treści erotyczne lub ma podtekst seksualny lub mógłby z innych względów niekorzystnie wpłynąć na dobre imię GK PGNiG lub którejkolwiek spółki z GK PGNiG lub jakiegokolwiek osoby trzeciej;
 - iii. Prezent jest niezgodny z obowiązującymi przepisami antykorupcyjnymi lub z obowiązującymi drugą stroną (znanymi stronie wręczającej) regulacjami wewnętrznymi, w tym kodeksami etyki czy kodeksami dobrych praktyk;
 - iv. Prezent wręczany jest na zasadzie "coś za coś", czyli np. w związku z ustaleniami, że w zamian za prezent obdarowany zobowiązuje się podjąć jakieś działania lub zaniechać jakichś czynności;
 - v. Prezent, którego wręczenie może skutkować powstaniem konfliktu interesów;
 - vi. Wręczenie lub przyjęcie prezentu jest uzależnione od wartości lub wielkości sprzedaży lub innych paramentów związanych z poziomem współpracy, usług;
 - vii. Prezent wręczany przed nawiązaniem stosunków biznesowych, niezależnie od tego, czy stanowi faktycznie przejaw próby nawiązania stosunków biznesowych, lub argument w negocjacjach biznesowych. Wyłączenie, o którym mowa w zdaniu uprzednim, nie dotyczy prezentów, których wyłącznym celem jest zaprezentowanie podstawowej działalności kontrahentów, przy czym również w tym wypadku wskazana jest szczególna ostrożność.
 - b) przekazywanie funkcjonariuszom publicznym prezentów innych niż drobne gadzety reklamowe o wartości do 200 zł brutto;
 - c) przekazywanie funkcjonariuszom publicznym jakichkolwiek prezentów w sytuacji potencjalnego konfliktu interesów, w szczególności gdy dany funkcjonariusz publiczny podejmuje decyzje wobec spółki z GK PGNiG;

- d) przekazywanie funkcjonariuszom publicznym (w tym jakimkolwiek urzędnikom państw obcych) tzw. płatności przyspieszających procedury, czyli płatności w celu przyspieszenia wykonywania ustalonych obowiązków o charakterze nieuznaniowym, które mają na celu wywarcie wpływu na czynności podejmowane przez takiego funkcjonariusza, bez wpływu na wynik podjętych działań, także w przypadku, gdy tego rodzaju płatności są dozwolone zgodnie z lokalnymi przepisami;
 - e) przekazywanie prezentów następującym kategoriom osób:
 - i. audytorom zewnętrznym (w szczególności biegłemu rewidentowi),
 - ii. lekarzom medycyny pracy,
 - iii. osobom świadczącym pracę na rzecz giełd towarowych, giełd papierów wartościowych i izb rozliczeniowych,
 - iv. członkom rad nadzorczych danej spółki;
 - f) żądanie przez pracowników, przyjmowanie, oferowanie ani wręczanie przez nich prezentów lub przejawów gościnności, które miałyby na celu lub mogłyby:
 - i. spowodować niewłaściwe, w tym niezgodne z przepisami prawa lub obowiązującymi dokumentami wewnętrznymi zachowanie, lub
 - ii. zapewnić rekompensatę z tego tytułu, w związku z obecną lub przewidywaną przyszłą działalnością GK PGNiG, w tym gdy miałyby na celu wpłynąć na osąd lub uczciwość obdarowanego.Zakaz ten dotyczy również wszelkich ww. zachowań podejmowanych za pośrednictwem osób trzecich, w tym członków rodziny, i inne osoby bliskie.
4. Przyjęcie lub wręczenie prezentu jest dozwolone pod warunkiem ustalenia, że jest to stosowne w danym przypadku oraz zgodne z obowiązującymi zasadami etyki i zasadami prowadzenia biznesu. Ocena dokonywana jest samodzielnie przez danego pracownika, z uwzględnieniem doświadczenia zawodowego.
 5. Prezenty o wartości powyżej 50 zł brutto wręczone lub przyjęte przez pracowników winny zostać zgłoszone do rejestru korzyści prowadzonego przez każdą ze spółek, zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi zawartymi we właściwej dla danej spółki z GK PGNiG Procedurze antykorupcyjnej i prezentowej. Prezenty o wartości powyżej 200 zł brutto winny dodatkowo zostać zatwierdzone przez przełożonego pracownika, który wręcza lub otrzymuje prezent. Dopuszcza się zniesienie obowiązku pozyskiwania zatwierdzeń przez członków zarządu.
 6. Wytyczne zawarte w niniejszym paragrafie mają zastosowanie do prezentów wręczanych lub przyjmowanych przez pracowników. Z wyłączeniem ust. 7 i 8, obowiązków określonych w § 5 nie stosuje się do prezentów wręczanych w ramach jednej spółki, prezentów przekazywanych szerokiemu gronu odbiorców w przypadku, gdy ze względu na okoliczności utrudnione jest zidentyfikowanie poszczególnych osób fizycznych (na przykład podczas wydarzeń masowych) oraz do cateringu. Ponadto § 5 ust. 5 nie stosuje się do prezentów będących usługą gastronomiczną niezwiązaną z prowadzoną przez Spółkę działalnością handlową, w tym w szczególności niezwiązaną z zakończonym, trwającym lub przyszłym procesem mającym lub mogącym mieć na celu zawarcie umowy dotyczącej m.in. zakupu, sprzedaży, zatrudnienia, świadczenia usług (w tym najmu czy dzierżawy), sponsoringu lub darowizny.
 7. W ramach jednej Spółki, zabrania się wręczania i przyjmowania prezentów w sytuacji rażącego konfliktu interesów polegającego na możliwości wywarcia wpływu na

wymaganą w danej okoliczności bezstronność innego pracownika, w szczególności dla:

- a) Członków Komisji antymobbingowych i ds. przeciwdziałania dyskryminacji,
- b) Członków Komitetów, Zespołów, organów lub innych gremiów weryfikujących nieprawidłowości dotyczące danego pracownika lub jego osoby najbliższej,
- c) Pracowników pełniących funkcje w związkach zawodowych udzielających poparcia np. w wyborach pracowniczych,
- d) Komisji konkursowych lub innych gremiów w konkursach kierowanych do pracowników.

Z powyższego zakazu wyłączone są w szczególności prezenty wręczane między pracownikami okazjonalnie np. w celu budowania relacji w zespole, integracji.

8. W zakresie rejestracji prezentów wręczanych wewnątrz danej spółki i finansowanych z budżetu tejże spółki, każda komórka organizacyjna obowiązana jest prowadzić wewnętrzny rejestr rozchodów takich prezentów, uwzględniający informacje kto taki prezent otrzymał, który może podlegać weryfikacji *ad hoc* przez służby danej spółki dedykowane do kwestii przeciwdziałania korupcji.

§ 6 RAPORTOWANIE BIEŻĄCE I OKRESOWE

1. W przypadku otrzymania propozycji korupcyjnej od jakiejkolwiek osoby pracownik powinien wyraźnie odrzucić jej ofertę i niezwłocznie, najpóźniej w dniu roboczym następującym po dniu wystąpienia zdarzenia, zgłosić ten fakt bezpośrednio przełożonemu oraz służbom prawnym danej spółki z GK PGNiG.
2. Spółki winny wdrożyć procedury rozpatrywania ww. zgłoszeń, zawierające również postanowienia o ochronie zgłaszającego. W przypadku potwierdzenia w wewnętrznym postępowaniu wyjaśniającym wystąpienia zdarzenia stanowiącego nadużycie lub korupcję, spółki winny bezzwłocznie poinformować o tym fakcie Pełnomocnika ds. Etyki GK PGNiG w PGNiG S.A. poprzez wysłanie wiadomości e-mail na adres etyka@pgnig.pl, podając szczegóły danego zdarzenia. W przypadku spółek zależnych drugiego stopnia, informacja ta winna być przekazana poprzez spółkę bezpośrednio zależną od PGNiG S.A. Spod obowiązku wyłączone są nadużycia będące przestępstwami przeciwko mieniu o szkodzie mniejszej niż 5000 zł.
3. W terminie do 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku członkowie zarządów i prokurenci spółek zależnych od PGNiG S.A. składają oświadczenie o braku stwierdzenia zdarzeń korupcyjnych w ramach danej spółki, przesyłając podpisane i zeskanowane oświadczenie na adres rejestr.korzysci@pgnig.pl. Powyższe nie narusza obowiązku niezwłocznego powiadomienia o takim zdarzeniu właściwych osób. Wzór oświadczenia określa właściwa dla danej spółki z GK PGNiG Procedura antykorupcyjna i prezentowa.
4. Spółki mogą na własne potrzeby zbierać podobne oświadczenia od swoich pracowników.

§ 7 STOSOWANIE ZA GRANICĄ

1. W odniesieniu do zdarzeń mających miejsce za granicą, w tym w oddziałach lub przedstawicielstwach, oraz spółek z GK PGNiG zarejestrowanych za granicą, stosowanie niniejszej Polityki powinno każdorazowo odbywać się z uwzględnieniem

właściwych dla danej sytuacji obowiązujących przepisów właściwego prawa obcego oraz obowiązujących przepisów ponadnarodowych.

2. W odniesieniu do prezentów przyjmowanych za granicą dopuszczalne jest odpowiednie stosowanie określonego w niniejszej Polityce progu kwotowego 50 i 200 zł brutto, z uwzględnieniem siły nabywczej pieniądza w danym miejscu, publikowane np. przez OECD (Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) lub Bank Światowy. Dla spółek zagranicznych mających siedzibę za granicą, odpowiednie progi kwotowe w obowiązującej walucie określa właściwa dla danej spółki z GK PGNiG Procedura antykorupcyjna i prezentowa.

§ 8 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Spółki obowiązane są do cyklicznego szkolenia pracowników z zakresu przeciwdziałania korupcji i nadużyciom, w szczególności z uwzględnieniem obowiązków dotyczących wręczania i przyjmowania prezentów. Szkolenia mogą mieć formę e-learningu.
2. Nieprzestrzeganie Polityki wiązać się może z odpowiedzialnością porządkową lub dyscyplinarną pracownika.
3. Spółki obowiązane są do publikacji niniejszej Polityki na swoich stronach internetowych.
4. Ilekroć w odrębnych regulacjach wewnętrznych spółki jest mowa o Polityce antykorupcyjnej i prezentowej, należy przez to rozumieć niniejszą Politykę wraz z właściwą dla danej spółki z GK PGNiG Procedurą antykorupcyjną i prezentową.